

zsomboly térképezési munkáiban. Bártfai Pállal és Kalniczky Imrével együtt kutatták a Gerecse hegység széndioxidos Lengyel-barlangját. Balázs Dénessel részt vett a Kinizsi Csoport alsó-hegyi kutató expedíciójában, valamint Horváth Jánossal a Szemlő-hegyi-barlang felmérésében. Hosszú időn át folytatta munkatársaival a Teresztenyei-forrás barlangjának feltáró kutatását is.

Nyelvtudása következtében jelentős szerepet játszott a nemzetközi kapcsolatok ápolásában. Számos külföldi barlang bejárásán kívül igen sok hazai barlangot mutatott be külföldi kutatóknak. Több nemzetközi barlangkutató rendezvényen is részt vett. A magyarországi Kongresszus munkáját számos alkalommal tolmácsolással segítette. 1967-ben tagja volt a Balázs Dénes vezette első Magyar–Lengyel Szahara-expedíciónak, melyen Afrika egyenlítő-környéki országait is bejárták.

Legjelentősebb tevékenysége a hazai és külföldi tájak és barlangok fényképezése volt. Kitűnő fotói jelen-

tek meg a barlangkutató kiadványokban, valamint könyvekben. 1965-től kezdve a Papp Ferenc (ÉKME) Csoportban folytatta tevékenységét és sokoldalúan segítette Jósvafői Kutató Állomás munkáját. Többek között részt vett a fotogrammetrikus barlang-szelvényezés kísérleti fotóinak készítésében, valamint műszerek építésével járult hozzá a Csoport és az Állomás munkáinak sikeréhez.

Több nemzetközi vonatkozású cikke jelent meg a Karszt- és Barlangkutató Tájékoztatóban. Érdekes beszámolót írt a norvégiai Rana-barlangról a Karszt és Barlangban. A Karszt és Barlangkutató MKBT Évkönyvben is jelent meg cikke a Szabadság-barlang felfedezéséről.

Társulatunk 1999-ben tiszteletbeli taggá választotta. Ezúton kívánunk neki jó egészséget további munkáihoz

Maucha László

IN MEMORIAM

ROSE GYÖRGY (1970—1995)

Mély megrendüléssel állok és állunk valamennyien Rose Gyuri hamvai mellett. Nehéz elhinni, hogy eltávozott közülünk.

Fiatal volt – mindig vidám, aki mások szívébe derűt tudott varázsolni. Ha összejöttök, központja volt a fiatalok vidám társaságának, de simogató szeretettel fordult az idős emberek, a család öregei és idősebb barátai felé is.

Tehetséges volt – tele tervekkel, aki az utóbbi hónapokban is nagy kitarással tanult, készült, hogy éppen ezekben a napokban sikerrel tehesse le egyetemi főlvételi vizsgáit, és majd szakembere lehessen a földtudományoknak.

A jövő ígérete volt – nehéz most búcsúzni tőle.

Ősi tapasztalat, hogy minél inkább tele van az ember szíve érzésekkel, annál nehezebben talál szavakat arra, hogy azokat kifejezze. – Most pedig nagyon teli van a szívem és valamennyiünk szíve a veszteség fájdalmával, és ugyanakkor a mindent túlélő, el nem múló szeretettel is.

Sok évvel ezelőtt, barlangi mentésen ismertem meg Gyurit, nem volt még akkor nagy tapasztalatú kutató, de a szíve azt diktálta, hogy ha valaki bajbajutott, azon segíteni kell.

Így talált utat közénk, a Barlangi Mentőszolgálatba, amelynek utóbb egyik legkiválóbb tagja lett. De addig még sok-sok barlangot bejárt, sokat tanult, így fiatal kora ellenére már komoly tudást és nagy gyakorlati tapasztalatot szerzett a barlangok kutatása, bejárásának technikája terén, és amit tudott, azt igyekezett másoknak is átadni. Nemcsak lelkesen oktatott, remek tanfolyamokat vezetett, versenyeket rendezett, de részt vett a barlangász tanfolyamok oktatási anyagának kidolgozásában, szerkesztésében is.

A barlangok kutatása, bejárása egész embert kíván és a közös nehézségek együttes leküzdésében kipróbált, megedzett és a barátság szálaival erősen összefonott igazi, jó kollektívát. Rose Gyurinak életeleme volt a kollektíva, a kollektívához ragaszkodás; de ennek a jó kollektívának, amelyben ő fősza-
badultan otthon érezte magát, ennek ő maga is összefogó ereje volt. Együtt a vidámságban és együtt a

nehézségekben, a szűkebb családban, a barlangkutatók, a barlangi mentők kollektívájában, meg az oly becsülettel és szorgalommal végzett munkájában, a taxisok nagy családjában is.

Azon a szomorú pünkösdi hétfő délután, amikor a rádió bement az osztrák Alpok Taubenloch barlangjában történt szerencsétlenség szörnyű hírét, megállás nélkül csengett nálam a telefon, senki nem tudta, nem akarta elhinni, amit hallott. Nem egy sokat megélt barlangi mentőszolgálatos társunknak csuklott el a hangja, és nemcsak a hozzátartozóinak a szemét futotta el a könny, amikor Róla beszéltünk.

Miért? Mi volt az a plusz, ami így összekötött Vele bennünket? – Engem is, téged is, anyniunkat, akik közelebről ismerhettük őt. Gyuri mélyszélesen melegszívű fiú volt, nemcsak szűkebb családjában, szerettei körében, de barátai, bajtársai iránt is. A belőle szavak nélkül, ki nem mondva is kisugárzó barátság, ragaszkodás, hűség, szeretet váltotta ki belőlünk is az iránta a való baráti érzést, a szeretetet. A sors ajándéka a családnak, barátainak, társainak, hogy éveken át együtt lehettünk vele, örülhettünk neki és vele, érezhettük a szeretetét, és szerethettük őt. Hogy milyen kincsnek voltunk a birtokában, akkor tudjuk meg igazán, ha elveszítettük.

Gyuri fiatalon távozott el tőlünk, mégis egész életet élt, mert ezt nem a leélt évek száma, hanem azok tartalma szabja meg. Van aki hosszú életet élt, de abban nem volt igazi öröm, igazi szeretet, igazi küzdelem és megérdemelt siker — márpedig ezekért érdemes élni. Gyurika fiatalon távozott el, de megélte az élet sok-sok szépségét, vidám derűjét; a baráti hűséget, a tiszta szerelmet; a szorgalmas, becsületos munka és a közös küzdelmek összekovácsoló erejét; a másokon segítség szívet melengető örömet; az új megismerésének varázsát; a tudás átadásának nagyszerű élményét és még mennyi-mennyi mindent, amiért érdemes volt élni. Ezért fiatalon is egész életet élt.

Minden búcsú fáj, különösen, ha olyasvalakitől kell elbúcsúznunk, aki közel állt a szívünkhöz. Csakhogy Te nem távozol el tőlünk maradéktalanul. Hiszen csak az hal meg igazán, akit elfelejtenek, akinek az emléke gyorsan elenyészik. De Te itt maradsz közöttünk. Itt marad velünk mindaz, amit másokba beplántáltál tanfolyamokon, barlangtúrákon és az emberi kapcsolatok oly sok csatornáján át.

Itt marad velünk feledhetetlen, derűs mosolyod, hűséget és ragaszkodást érzető baráti kézszorításod melege. Itt maradsz velünk; ezután is itt érzünk magunk között. Ott éreznek szerető szüleid, testvéreid, nagyszüleid a családi asztalnál, ott leszel Dalmával együtt a fiatalok együttlétekor, tudjuk, hogy ott leszel köztünk a barlangtúrákon és versenyeken, meg a barlangi mentéseken is, amikor segíteni kell a bajbajutottakon, ott leszel velünk mindig, mert melegszívű emberséged, szereteted, amit nekünk adtál, bennünk él, és élni fog, amíg mi élünk.

Csak a hamvaiddtól búcsúzunk most Gyurika, Te élsz bennünk, a szívünkben, a lelkünkben tovább.

Dr. Dénes György

(Elhangzott Rose György temetésén, az óbudai temetőben.)

ERDŐS MIKLÓS (1934—1995)

1934. július 2-án született Rozsnyón. Tanulmányait Királyhelmeceen, Pozsonyban és Prágában végezte. Itt szerzett építészmérnöki diplomát.

1954-ben kezdett el dolgozni Prágában, mint vasbeton- és acélszerkezetek statikusa. Rövidesen azonban visszatért Rozsnyóra. A Csehországban szerzett ismeretségi köre hozzájárult ahhoz, hogy cseh barlangkutatókkal járják be a Gömör–Tornai-karsztot. Az ötvenes évek végén és a hatvanas években gyakran fordultak meg cseh kutatók a karszt fennsíkjaiban. Miki sem hiányozhatott ezekről az akciókról. Ily módon volt része az Ardói-barlang alsó szintjének felfedezésében, vagy a Vaddisznós-zsomboly feltárásában 1964-ben.

1966-ban a Kelet-szlovákiai-terület (főleg idegenforgalmi) barlangjai át-

kerültek a kassai Kelet-szlovákiai Múzeum hatáskörébe, ekkor Miki is a múzeum munkatársává vált, ahol létrehozta egy Szpeleológiai szakosztályt. Ezzel Liptószentmiklós után Kassán is megalakult egy barlangkutató központ, nem sok, de gyakorlott barlangászokkal.

1970-ben Liptószentmiklóson központosították a barlangkutatókat, ahol a Szlovákiai Barlangok Igazgatósága mellett működött a Szlovák Karsztmúzeum is. Ennek hatáskörébe ment át a kassai múzeumi Szpeleológiai szakosztály is, de a kirendeltség helye továbbra is Kassa maradt. Miki számára így hosszú évekre biztosított a szívéhez és a Karszthoz közelálló munkalehetőség. Nagy alaposággal fogott hozzá a Gömör–Tornai-karszt barlangjainak nyilvántartásába, a terepen precízen feljegyzett minden adatot, a könyvtárakban pedig felkutatott minden barlangokhoz fűződő eseményt. Igen jó kapcsolatokat tartott fenn a budapesti Barlangtani Intézettel, gyakran látogatta a Magyar Állami Levéltárat, az esztergomi érseki levéltárat, az Országos Széchenyi Könyvtárat stb.

Nagy szerepet játszott a Szlovák Szpeleológiai Szövetség újjászervezésében, 1969-ben, ahol több funkciót is betöltött. Különösen az 1976-ban létrehozott dokumentációs szakbizottságban fejtett ki érdemleges tevékenységet. Létrehozta az egyes csoportok dokumentációs körzeteit.

Hosszú időn keresztül volt a Spravodaj (Hírmondó) barlangászfolyóirat szerkesztője. Tagja volt a Slovenský kras és a Kelet-szlovákiai Múzeum évkönyve szerkesztő bizottságának.

1969–1972-ben muzeológiai továbbképzésben vett részt Brünnben. A kilencvenes évek elején a kassai műszaki egyetem bányászati karán megvédte aspiráns dolgozatát az idegenforgalmi barlangok védelméről. 1995 júniusában a Szlovák Természetvédelmi és Barlangkutató Múzeum emlékérmével tüntették ki.

Szorgalmas, szerény és igen barátságos ember volt, munkáját nagy alaposággal és mérnöki precizitással végezte.

Alattomos betegségével szemben nem volt orvosság, 1995. december 7-én hunyt el.

*Lalkovič: Za Ing. Mikulášom Erdősom, CSc. (Slovenský kras 1995/33) c. cikke alapján
Gaál Lajos*

SZOBONYA KÁROLY (1927—1996)

Február 16-án váratlanul elhunyt Szobonya Károly. Szendrőn született, majd Tátralomnicra költözött tanár szüleinek, így már fiatalon rabul ejtette szívét a varázslatos sziklabirodalom és a kőzetek világa, a természet csodái.

Katonai szolgálatra is a hegyi vadászokhoz vonult be, majd a háborút követő szibériai hadifogság után Péten telepedett le, s itt élt családjával a szülőföldként szeretett kedves bakonyi tájon.

1977-ben érdeklődő turistaként ment a Tési-fennsíkra „barlangászni”, és nemsokára Őt is elcsábította a barlangok világa és az Alba Regia Barlangkutató Csoport tagja lett, melynek közösségében hamar otthon érezte magát. Részt vett a feltáró kutatásokban, térképezett, vizsgálódott, gyűjtött és jól megfigyelt mindent. 1979-ben a Társulatba is belépett, melynek haláláig tagja maradt.

Csoportjában kivette részét a legnehezebb munkákból is, de ha kellett szervezte fiatal kutatóink túráit, egyben aranyjelvényes túravezető is volt. Agitált a barlangkutató mellett, így sok külső támogatást is szerzett a csoportnak, kiállításokat előadásokat rendezett. Fogadta és kalauzolta vendégeinket, tolmácsolt német, orosz, szerb, szlovák vagy bolgár nyelven és legendás anekdotázó volt.

Kézi hajtású köszörűkorongján türelemmel „koptatta” csiszolattá a begyűjtött kőzetmintákat továbbí mikroszkópikus vizsgálatokhoz. Emlékét többek között számos szép rajzolatú csiszolata, ősmaradványa és cseppköve is őrzi.

Alba Regia Barlangkutató Csoport

PÁSZTHORY VALTER (1932—1996)

Május 14-én súlyos betegség következtében elhunyt Pászthory Valter bencés szerzetes, biológiai-kémia szakos tanár. 1961-től a Társulat tevékeny tagja, a pannonhalmi gimnázium tanáraként számos fiatalal ismertette és szerettette meg a barlangok titokzatos, szép világát. Barlangos pályafutását sajnálatos módon kettétörte az az 1965 szilveszterén a Baradla-barlangban bekövetkezett baleset, amikor egy általa vezetett Styx-ági túrán három barlangász tanítványa veszítette életét. Az aggteleki szerencsétlenséget követő bírósági tárgyaláson a szakértők nem tartották felelősnek a halálesetekért, de a következő nyáron a Balatonon történt csónakbaleset után hat évi börtönbüntetésre ítélték. Szabadulása után húsz évig nem taníthatott, sekrestyésként, segédmunkásként, majd a rend győri rendházának és gimnáziumának gondnokaként dolgozott. 1990-ben új feladatot kapott, a tihanyi apátsági templom plébánosává nevezték ki. Sok más feladat mellett az ő kezdeményezésére került sor a Tihanyi-forrásbarlang látogathatóvá tételére. 1993-ban kitakarították a barlangüreget, kijavították a bejárati lépcsőket, elkészült a barlang korszerű, automatikus világítása és a bejárati rácsos ajtó felújítása, és megkezdődhetett a látogatók fogadása. Életének utolsó másfél évében az újrainduló budapesti Szent Benedek Általános Iskolában nevelte a gyermekeket.

Az utóbbi években egészsége megromlott, súlyos betegsége ellen hősiiesen küzdött, mely végülis legyőzte. Június 1-én helyezték örök nyugalomra a tihanyi bencés apátsági templomban.

*Több forrás felhasználásával
a Titkárság*

TORDA ISTVÁN (1973—1996)

A természet rendje, hogy a fiú temesse az apát, fiatal ember az öreget. Ezért szorul össze a szívem, amikor ősz fejjel ismét egy fiatal társamtól, fiatal barátomtól kell elbúcsúznom, akiről pár hete még úgy hittük, hogy előtte áll az élet, és most tudomásul kell vennünk, hogy a végzet akaratából immár örökre itt hagyott bennünket. Torda Pisti mindössze 23 évet élt, de ezekben az években egy teljes élet befért.

15 évesen a Solymári-ördöglyukban kezdett barlangászni, egy barátjával járt oda hétvégeken. Aztán egy csepeli iskola diákjaihoz csatlakozva járta a barlangokat. Az ő tanáruk ösztönzésére végezte el 16–17 évesen az alapfokú barlangász tanfolyamot. Egy évig a Pannónia barlangász csoportnak volt tagja, velük járt be egy sor görögországi barlangot is. Aztán a Rózsadombi Kinizsi barlangkutató csoport tagja lett, ahol már a barlangtérképezés és az új feltárások örömeit is megízlelte. Egy ideig a Honvéd Auróra barlangász csoportjának tagjaként járt be nagy külföldi barlangrendszeret, majd a MAFC barlangkutató csoportjával vett részt hazai és határon túli föltáró- és térképezési munkákban.

Közben szorgalmasan tanult és dolgozott. Szakmát szerzett és utána lelkiismeretesen végezte gimnáziumi tanulmányait is. Midőn édesapja súlyos beteg lett átvette családi kis vállalkozásuk vezetését, és nagy felelősségtudattal gondoskodott beteg szüleitől.

Még 17 éves sem volt, amikor megismertem. Mintha ma is látnám. Barlangi baleset történt valahol, a Barlangi Mentőszolgálat helikoptert kért a mentéshez és rádión adtuk ki, hogy aki tud azonnal jelentkezze a gyülekezési ponton. Torda Pisti akkor még nem volt barlangi mentőszolgálatos, de az első között érkezett a gyülekezési helyre, kifogástalan felszereléssel, teli lelkesedéssel és segíteni akarással. Akkor ugyan nem fért fel már a helikopterre, de ez időtől kezdve mindig számíthatunk rá, lelkesedésére és segítőkészségére.

Tudatosan igyekezett felkészülni a legnehezebb feladatokra is. 1992 tavaszán eredményesen elvégezte a barlangász technikai tanfolyamot, és azután rendszeresen segített az alapfokú tanfolyamokon a technikai oktatásban, utóbb a vizsgáztatásban is.

Bejárt jóformán minden valamirevaló hazai barlangot, meg a szlovák karsztvidékek jelentősebb barlangjait; Erdélyben a kolozsvári barlangkutatókkal három ízben is egy-egy hetes bivakos túrákon járta be a Szelek-barlangját és a Bihar hegység nagymélységű barlangjait. Ez utóbbiakban térkép-vázlatokat is készített társaival, leírásait és vázlatait publikálta is az MKBT Műsorfüzeteiben. Két ízben is járt Angliában, egyik alkalommal a yorkshirei, másik alkalommal a walesi barlangokkal ismerkedett. Bejárt több nagy ausztriai barlangot, köztük a Taubenlochot, Lengyelországban a Snieżnát és több ízben is volt Olaszország barlangjaiban, különösen a Canin-platón, amelynek nagy teljesítményt igénylő Michel Gortani barlangját végig, 920 m mélységig bejárta. Ezer méternél nagyobb mélységbe élete utolsó túráján a franciaországi Gouffre Bergerben ereszkedett le, ahonnan fölfelé jövet egy roppant vízbetörés megszakította életútját. Fizikai adottságai és technikai fölkészültsége eddigi eredményeinél jóval nagyobb teljesítményekre predesztinálták. Tervei között szerepelt a földkerekség második legnagyobb barlangrendszerének, a svájci Höllochnek a bejárása, amire nagyon készült, de erre már nem kerül sor.

Szívesen vett részt barlangász versenyeken, ahol csapatával mindig dobogóra került, ez évben a Hágó Kupán II. helyezést ért el. Három barlangnap és számos verseny rendezésében vett részt.

De nemcsak járta a barlangokat, hanem a nála megszokott lelkesedéssel kutatta is azokat. Részt vett a József-hegyi-barlang térképezésében és annak során részese lett jelentős új barlangszakaszok feltárásának, megismerte a felfedezés örömeit is. Részt vett az én Aggtelek vidéki kutatómunkáimban, meg egy borsodnádasdi sziklaüreg felmérésében is. Az utóbbi években csoportjával az Alsó-hegy barlangjaiban kutatott, résztvevője volt a Szabó-pallagi-zsomboly kutatására szervezett több kutatótábornak és az Őz-zsomboly kutatásának is. Egyik leglelkesebb résztvevője volt a Bába-völgyi 3. sz. víznyelő-barlang feltárásának és térképezésének. Több zsombolyban is dolgozott a továbbjutásért, munkáját ott most társai folytatják. Az MKBT Műsorfüzetében térképes túraleírásokat publikált, és részt vett csoportja éves jelentésének kidolgozásában is.

A Barlangi Mentőszolgálatnak 1992 őszén lett próbaidős, majd egy év múltával rendes tagja. A mentőszolgálat számos akciójában vett részt, mindig lelkesen és önfeláldozóan. Az utóbbi évek három nagyobb szabású életmentő akciójának, a Legény-barlanginak, a Mátyás-hegyinek és a solymárinak is részese volt és jogos várományosa az Életmentő Erdemérem kormánykitüntetésnek.

De komoly teljesítményei mellett, férfivé serdülve is, mindvégig megmaradt annak a csillogó szemű, mosolygós, lelkes és tette kész, meg segíteni kész fiatal fiúnak, akinek megismertem több mint hat évvel ezelőtt. Nehéz elképzelni, hogy testi valóságában ezután már nem lesz köztünk, de a lelkünkben ezután is ott lesz velünk – kisfiús mosolyával – a nagy barlangbejárásokon, a barlangnapokon és versenyeken, a kutatómunkákban és térképezéseken, meg a mentőszolgálat akcióiban, és erőt ad nekünk, hogy tudjunk segíteni helyette is a bajbajutottakon.

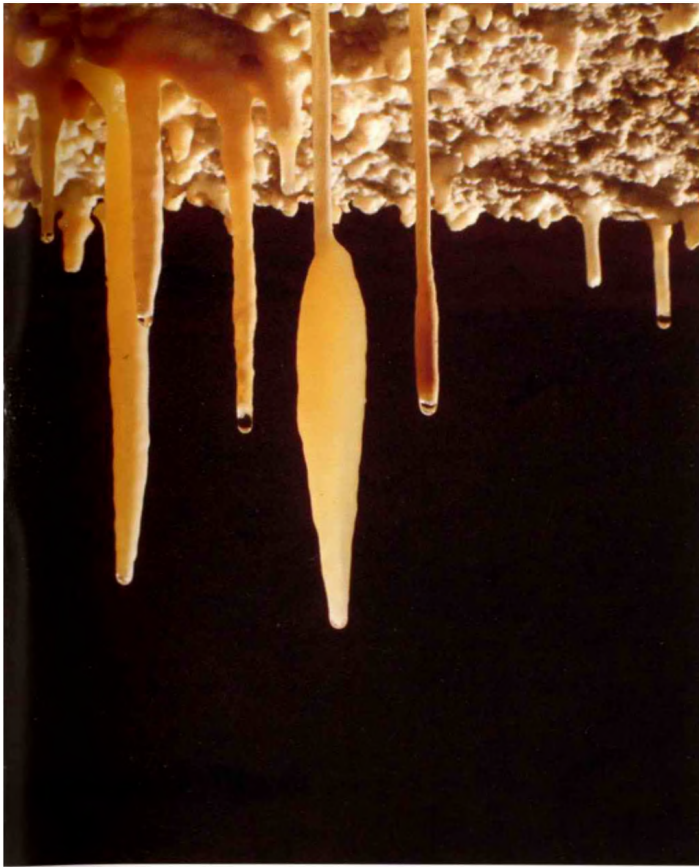
Most búcsúznunk kell Tőled Pisti. Búcsúznak Tőled a magyar és a határainkon túli barlangkutatók és a barlangi mentőszolgálatosok, meg a barlangokat járó természetbarátok is, búcsúzik Tőled a Barlangkutató Társulat, a Természetbarát Szövetség, a Barlangi Mentőszolgálat, a sok barlangász csoport és társaid, a MAFC-osok. Végül megrendülten búcsúzom Tőled én magam és családom is.

De csak a testedtől búcsúzunk Pisti. Emlékedet szívünkben őrizzük, amíg csak élünk.

Dr. Dénes György

(Elhangzott Torda István temetésén.)

A borító külső oldalán: Ereszkedés a Baglyok szakadékaiban (Egri Csaba felvételei)

Képek a Pál-völgyi-barlang
újonnan felfedezett
Jubileumi-szakaszából (Kiss Attila felv.)

